

УДК 631.162:631.173 (477.64)

А.А.Костякова, аспірант

Таврійська державна агротехнічна академія

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА УТРИМАННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЮ МАШИННО-ТРАКТОРНОГО ПАРКУ

Розглянуті особливості організації обліку та розподілу витрат на утримання та експлуатацію машинно-тракторного парку в сільському господарстві. Запропоновано удосконалення методики обліку витрат машинно-тракторного парку з метою поліпшення оперативного контролю та підвищення достовірної інформації.

Рассмотрены особенности организации учета и распределения затрат на содержание и эксплуатацию машинно-тракторного парка в сельском хозяйстве. Рекомендовано усовершенствовать методику учета затрат машинно-тракторного парка с целью улучшения оперативного контроля и повышения достоверной информации.

Постановка проблеми. В сучасних умовах успішне виконання сільськогосподарських робіт як у період посівної, так і збиральної кампанії багато в чому залежить від забезпечення агропромислових підприємств технічними засобами. Важливе місце серед них відведено такій сільськогосподарській техніці, як трактори, комбайни й інші самохідні і сільськогосподарські машини, що в цілому складає машинно-тракторний парк (МТП) підприємства. Ефективне використання цих технічних засобів, у першу чергу, вимагає належної побудови обліку витрат на їх утримання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Організація обліку витрат на утримання та експлуатацію МТП завжди була питанням проблематичним. У різні періоди розвитку економіки нашої країни ця проблема досліджувалась багатьма вченими-економістами і знайшла своє відображення в роботах В.В.Бружаускаса, І.І.Кононенка, Г.Г.Кірейцева, В.Г.Лінника, Ю.Я.Литвина, М.Ф.Огійчука, М.С.Палюха, Л.К.Сука, І.Г.Тивоненка та ін

Так, на думку вчених-науковців на якість і оперативність обліку роботи МТП впливає: по-перше, зміна системи управління, організаційна

форма роботи, форма матеріального заохочення трактористів-машиністів за виконані польові та транспортні роботи [6]; по-друге, зміна підходів до організації та методика обліку [4]; по-третє, діюча нормативна база, яка регулює бухгалтерський облік [3]. Тому проблема й на сьогодні актуальна і потребує детального дослідження.

Мета дослідження. Метою написання цієї статті є підвищення контролю та оперативності обліку роботи МТП в сільськогосподарських підприємствах та обґрунтування оптимального методу і бази для точного і повного обліку розподілу витрат на утримання та експлуатацію МТП.

Викладення основного матеріалу. Сільськогосподарські підприємства здійснюють значні витрати на експлуатацію МТП, комбайнів, самохідних машин, будівельних машин і механізмів тощо. Згідно Методичних рекомендацій № 132 [2] для обліку витрат у допоміжних виробництвах призначені рахунки 23 „Виробництво” (субрахунок 234 „Допоміжні виробництва”) і рахунок 91 „Загальновиробничі витрати”. Такої ж думки про відкриття рахунків стосовно обліку витрат на утримання та експлуатацію МТП дотримується ще одна група авторів [1,6].

Інші вчені вважають, що відносно рахунку 23 „Виробництво” доцільно відкривати субрахунок 235 „Утримання машинно-тракторного парку”[3,7].

Дані проведеного анкетного обстеження сільськогосподарських підприємств Мелітопольського району Запорізької області також свідчать, що переважна їх більшість не використовує рахунок 91 „Загальновиробничі витрати” для обліку витрат МТП. Із цією метою в господарствах відкривається субрахунок 235 „Машинно-тракторний парк” або використовується субрахунок 234 „Допоміжні виробництва”.

Існуючий (рекомендований) порядок обліку витрат роботи МТП вважаємо невиправданим з погляду його значущості для сільськогосподарських підприємств. Сьогодні МТП правомірно було б вважати невід’ємною частиною основного виробництва, оскільки частка витрат роботи МТП у вартості

вальної продукції рослинництва згідно з дослідженням сільськогосподарських підприємств Мелітопольського району Запорізької області, складає майже 45 %.

Отже, правомірно було б витрати на утримання та експлуатацію МТП обліковувати на рахунку 23 „Виробництво” з відкриттям субрахунку 235 „Утримання та експлуатація машинно-тракторного парку”.

Що стосується формування витрат на утримання та експлуатацію МТП, то доцільно підтримати погляд учених-науковців [7], що пропонують вищезгадані витрати поділити на дві групи: а) прямі витрати на оплату праці і нафтопродукти; б) інші непрямі витрати.

Таким чином, оплата праці з відрахуваннями на соціальні заходи і вартість пального є прямими витратами, які відносять на відповідні об'єкти обліку рослинництва одразу по закінченню технологічного процесу. Інші витрати на протязі поточного року обліковують на окремому аналітичному рахунку та в кінці року розподіляють по споживачах виходячи з обсягу виконаних робіт в переводі на умовні еталонні гектари.

Серед вітчизняних учених-економістів протягом останнього десятиліття триває дискусія про порядок вимірювання виконаних механізованих робіт і доцільності використання показника умовних еталонних гектарів. На основі того, що техніка машинно-тракторного парку виконує різноманітні роботи і в рослинництві, і у тваринництві, промислових, допоміжних обслуговуючих виробництвах, вимірювання цих видів робіт в умовних еталонних гектарах є недостатньо обґрунтованим і навіть нелогічним [5,с.10]. Для визначення рівня ефективності використання машинно-тракторного парку, організації планової роботи сільськогосподарських підрозділів пропонуємо використовувати відпрацьовані машино-години.

При розподілі загальних витрат на утримання машинно-тракторного парку між сільськогосподарськими і транспортними роботами (пропорційно до умовних еталонних гектарів) на практиці виникає протиріччя: до транспортних робіт тракторів відносять амортизацію сівалок, плугів, коса-

рок, обприскувачів, розкидачів мінеральних добрив тощо, тобто техніки, яка виконує лише сільськогосподарські роботи [5]. Ми підтримуємо точку зору Примаченко О.Л. і пропонуємо розподіл витрат між механізованими і транспортними роботами робити в такому порядку: суми нарахованої амортизації, витрати на ремонт і інші витрати на утримання та експлуатацію тракторів, тракторних причепів, гаражів, навісів, площадок для збереження техніки розподіляти на об'єкти обліку пропорційно вартості витраченого пального (табл.1). Це дуже важливо в зв'язку із сезонною обмеженістю паливно-енергетичних ресурсів, постійного росту закупівельних цін на паливно-мастильні матеріали в ринкових умовах, що в свою чергу повинно надати більш точніший та реальний розподіл витрат на утримання та експлуатацію МТП.

Таблиця 1 - Розподіл витрат роботи машинно-тракторного парку
(травень - листопад 2005р.) в ТОВ „Агрофірма „Мир”

Види культур	Вартість паливно-мастильних матеріалів, витрачених на роботу машинно-тракторного парку, грн.	Витрати на утримання машинно-тракторного парку, грн.
Озимі зернові	3577	12032,60
Ярові зернові	11414	38395,30
Соняшник	5827	19601,32
Кукурудза	1226	4124,11
Гірчиця	150	504,58
Багаторічні трави	2827	9509,68
Однорічні трави	158	531,49
Обробка городів	1829	6152,53
Сіножать	2214	7447,63
Разом по рослинництву	29222	98299,24

Коефіцієнт розподілу: $98299,24 / 29222 = 3,36387824242$

Облік амортизаційних відрахувань, витрати на ремонт і інші витрати по утриманню та експлуатації сільськогосподарської техніки та видів сільськогосподарських машин і знарядь пропонуємо списувати на витрати виробництва пропорційно до встановленої бази розподілу (вартості нафтопродуктів, площі обробітку, кількості внесених добрив) (табл.2).

Таблиця 2 – Накопичувальна відомість обліку амортизаційних

відрахувань та витрат на ремонт сільськогосподарської
техніки

Вид машин і устаткування	База розподілу	Січень		Лютий		З початку року		І т.д.	
		Амортизація	Витрати на ремонт	Амортизація	Витрати на ремонт	Амортизація	Витрати на ремонт	Амортизація	Витрати на ремонт
Трактори	Пропорційно вартості пального								
Тракторні причепа	Пропорційно вартості пального								
Гаражі, навіси, площадки для збереження техніки	Пропорційно вартості пального								
Ґрунтообробні машини	Пропорційно площі обробки								
Сівалки	Пропорційно площі сівби								
Вузькоспеціалізована техніка (картоплесадильні і збиральні машини, зернозбиральні комбайни, бурякозбиральні та ін. комбайни)	Пропорційно прибраним площам								
Машини для внесення добрив	Пропорційно кількості внесених добрив								

Висновки та пропозиції. Виходячи з критеріїв оцінки та ролі у процесі виробництва машинно-тракторний парк є невід’ємною частиною основного виробництва, без якої неможливе сучасне сільськогосподарське виробництво взагалі. Робота машинно-тракторного парку зумовлена рядом особливостей, які чинять вплив на побудову бухгалтерського обліку і на організацію аналітичної роботи.

Отже запропонована методика порядку обліку витрат на утримання та експлуатацію МТП дозволить посилити контроль за витратами та підвищити достовірність інформації для проведення оперативного обліку і прийняття управлінських рішень.

Список використаної літератури

1. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Фінансовий, управлінський і податковий облік у господарських товариствах (ВАТ, ЗАТ, ТОВ, ПОП, ПАП). – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 480с.
2. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Затв. наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 року №132
3. Огійчук М.Ф., Булах Л.А. Управлінський облік машинно-тракторного парку в реформованих сільськогосподарських підприємствах – складова його ефективного використання // Облік і фінанси АПК. -2005,№1. – С.23-31
4. Пахолков Н.А., Дугін П.І. Орендний підряд у підрозділах допоміжних служб // Економіка сільськогосподарських та переробних підприємств. – 1990р. - №3 – С.33-35
5. Примаченко О.Л. Облік і аналіз витрат МТП (на прикладі аграрних підприємств Київської області) // Автореферат дис. канд. екон. наук. – К.: КНЕУ, 2004. – 25с.
6. Скирпан О.П., Палюх М.С. Бухгалтерський облік. Навч. посібник для студ. екон. спец. вищ. закл. освіти III-IV рівнів акредитації. – Тернопіль: Економічна думка,2002. – 496с.
7. Сук Л., Сук П. Калькулювання сільськогосподарської продукції і закриття бухгалтерських рахунків // Бухгалтерія в сільському господарстві – 2006, № 6– С.2-9
8. Тивоненко І.Г. Аналіз розвитку форм використання машинно-тракторного парку // Економіка АПК. – 2002,№1. – С.30-33.